

CHARIZMATICKÉ HNUTÍ

Na rozdíl od jiných duchovních hnutí má charizmatická hnutí rysy tak zvláštní, až exotické, že potřebuje představit obšírněji, má-li se mu správně rozumět. Více než jinde je na místě přistoupit k věci s vyloučením apriorních zábran – co když tu je skutečně při díle Duch svatý, aniž se dotazuje současné psychologie, kam až smí?

Historická cesta k dnešku začala v minulém století ve Spojených státech. (S různými skupinami dřívějších století s poněkud osobnými rysy není přímá spojitost.) Jde o tři etapy: 1. probuzenecké hnutí (od 1800), 2. letniční hnutí (od 1900), 3. novoletniční hnutí (asi od 1930, katolické od 1967).

Probuzenecké hnutí se rozvinulo, když posluchači (především v oblasti tzv. „Hranice“, na jihu a ve středu Států) začali na slova kazatelů reagovat citově: pláčem, voláním, ale i podivnějším způsobem: neukázněným hlukem, ječením, válením se po zemi (téměř jen o tom jsme se u nás mohli dovědět). Většinou prostí lidé v tísnivých poměrech pionýrského boje o život tak nalézali uvolnění a rovnováhu ducha, ale také živý vztah k Základu všeho. Probouzela se živa víra a s ní i svědomí. Tak docházelo k obrácení, k mocnému a veřejně projevenému prožitku Bohem darované milosti ospravedlnění vírou (už od Lutherových dob se klade v protestantismu na subjektivní zkušenost obrácení zvláštní důraz) a k poslušnosti Bohu přísným mravním životem (byly zakázány např. karty, tanec apod.). Takový byl přijat do společenství obrácených.

Poněvadž obrácení nezůstalo vždycky trvalé, začalo se považovat jen za „první požehnání“, po němž musí následovat druhé, zvané *posvěcení*. Ortodoxní protestanti v tom viděli perfekcionismus a protiklad k Lutherovu „simul justus et peccator“ (i u spravedlivého zůstává hřích v podobě žádostivosti), ale významní kazatelé hnutí (Finney, Torrey, Moody) začali hlásat „druhé požehnání“ jako „křest Ducha“, vnitřně pocítené utvrzení plného odevzdání se Bohu. Tak poněmáhlu rostlo hnutí posvěcování a 1876 utvořilo svůj svaz, ale teprve když jej metodismus 1894 odsoudil, začalo hnutí vytvářet samostatné církve, např. Pilgrim Holiness Church.

Letniční hnutí vzniklo v biblické škole pro kazatele v Topeka (Kansas). Když probírali Skutky a křest Ducha, zatoužili po něm a začali se intenzivně společně modlit. Účastnice Ozmanová líčí: „Během prvního dne roku 1901 byl s námi Pán velice silně a jeho přítomnost uklidnila naše srdce a umožnila jim snažit se o nejvyšší věci. Večer spočinul na nás duch modlitby. Kolem 11. hodiny mě napadlo přání, že by mi mohli vložit na hlavu ruce, abych mohla přijmout dar Ducha svatého. V okamžiku, kdy mi vložili ruce na hlavu, sestoupil na mě Duch svatý a já jsem začala mluvit jazyky a tak velebit Boha. Bylo to, jako by prýštily proudy živé vody z hlubiny mé bytosti.“ Od roku 1906 se šířilo letniční hnutí zejména z Los Angeles nejen po USA, ale i do Evropy a postupně dále. Původně se v něm scházeli členové různých církví, ale jejich nepřízeň donutila pentekostály založit vlastní církve (dnes kolem 200).

Specifikum letničního hnutí oproti probuzeneckému (jehož principů se dále drží) je zdůraznění daru jazyků. Ten je veřejným potvrzením křtu Ducha. S ním souvisí dar překypující radosti, chápaný jako pomoc pro budování křesťanského života jedince i společenství. Lidé bývají uchváteni tak, „že by toho těžko nechali“. Věnují se hnutí

cele: dlouhým modlitebním shromážděním, biblickému školení, evangelizaci atd. Původně přitahovalo chudé vrstvy, ale rozšířilo se i na vzdělance. Puritánsky odříkavý život chtěl být svědectvím, že „tento svět pomíjí“, a protestem proti stoupajícímu komfortu americké společnosti; přitom mu však chyběla citlivost pro sociální rozměr evangelia (vykořisťování, válka).

Novoletniční hnutí se začalo sporadicky rozvíjet, když vznikaly skupiny obrácených a charizmatiků uvnitř církví. Tak se po druhé světové válce začalo směřovat k obnově křesťanského života vůbec. To umožnilo vznik katolické větve hnutí. Nedostatečnost příliš racionálně podávaného křesťanství si palčivě uvědomili roku 1966 studenti Duquesneovy univerzity v Pittsburgu a zatoužili realizovat *aggiornamento*. Postili se, prosili o Ducha svatého a četli letniční literaturu (Wilkerson, Dýka a kříž aj.). V lednu 1967 vstoupili do styku s novoletničními členy modlitebního společenství episkopální církve a několik z nich obdrželo křest Duchem. V únoru došlo k charizmatickým prožitkům poprvé v ryze katolické skupině. Po roce 1970 se hnutí začalo rychle šířit po všech světadílech. Např. v Rakousku existuje letos kolem 200 charizmatických skupin.

Katolické hnutí charizmatické obnovy vzniklo a zůstává programově v rámci církve. Chce sloužit její obnově; odmítá formalistický konzervatismus (potřeba osvobození duchovní spontaneity) i modernistickou redukci víry na racionální výklad lidské zkušenosti. „Křest v Duchu svatém nenahrazuje křest a biřmování. Spíše se nám jeví jako dospělé nové potvrzení a obnovení těchto svátostí, otevření se všem jejich milostem“ (K. a G. Ranaghanovi). Katolíci neznají první a druhé požehnání či posvěcení. Modlitba o vylití Ducha je prosté epikléze, její vyslyšení se s důvěrou očekává, zatímco ten, nad nímž se koná, se zavazuje k věrnější cestě obrácení.

„Křest v Duchu“ se tak chápe jen jako mocná zkušenost; relativizována jsou také charismata, žádné z nich není jednoznačným znamením přijetí Ducha a vstupenkou do společenství. Z povahy věci plyne, že laici mají v hnutí větší prostor iniciativy. Belgický kardinál Suenens přišel do Říma roku 1975 s velkou poutí katolických charizmatiků ze všech končin světa; Pavel VI. je vřele přijal a povzbudil k tomu, aby svou lásku k Bohu realizovali na bližních. To se také děje prosazováním nového stylu života (ekologická výzva!), zájmem o narkomany atd. S biskupem Helderem Cámarou vydal Suenens knihu *Charizmatické hnutí a sociální angažovanost*. Jak obdivuhodně může zapůsobit charizmatická obnova na faráře a farnost, vylíčil dijonský farář Marcel Bourland.

„Církev, kterou mají úmysl budovat, je církev *aggiornamento* a ekumeny. Duch svatý, kterého vzývají, není v Bohu chladné duchovno, nýbrž dech, je to ten, kdo urychluje čas, kdo posouvá hranice nemožného a sděluje svou radost“ (G. Gérest, 1977).

(Z literatury: Concilium 1972/11, 1973/11, 1977/11; L. J. Suenens, *Hoffen im Geist*, 1975; H. Laurentin, *Pentecotisme chez les catholiques*, 1974; W. Hollenweger, *Enthusiastisches Christentum*, 1969; K. D. Ranaghan, *Catholic Pentecostals*, 1969.)

Na otázku, proč v kostelích lidí spíše ubývá, zatímco charizmatická obnova stále více získává, odpověděl kardinál Suenens:

„To se dá podle mého názoru vysvětlit tím, že se v mnoha křesťanech probouzí nové nadšení. Dříve byli křesťané většinou tradičními křesťany, protože vyšli z tradice a tak byli katolíky. Teď je stále těžší být křesťanem. Milost charizmatické obnovy je v tom, že se tradiční křesťané hnutí stávají *osobními křesťany*. Pro mne je celé charizmatické hnutí obnovením vědomí všeho toho, co zažila první církev o letnicích. Křesťané pokřtění a biřmovaní v dětství to potřebují znovu prožít, a to v celé hloubce. Klíčové pro hnutí není obnovení všech charizmat, nýbrž přechod od křesťana tradičního ke křesťanovi osobně angažovanému.“